

Recension | Konstutställningar

Aerpiemaahtoe & The owl of Minerva

Trummorna vittnar om statens övergrepp

Installationsvy av "Aerpiemaahtoe" på Accelerator. Foto: Jean-Baptiste Béranger

På Accelerator visas två utställningar som sätter ljus på hur olika slags kunskap värderas, traderas och

förtrycks. Det handlar om samisk kultur och om att värdesätta vår levda erfarenhet.

Thomas Olsson

Publicerad 08.30

Uppdaterad 17.42

Aerpiemaahtoe & The owl of Minerva

Utställning

Var: Accelerator, Stockholm

Pågår t o m 14 februari

Det finns en grundton i de två utställningar som visas parallellt på Accelerator som gör att de kompletterar varandra på ett fint sätt. Delvis handlar det om tilltalet men framför allt om att de båda har fokus på handlingar, göranden på en plats, i ett rum eller i ett specifikt landskap.

Vilka historier och berättelser rymmer eller rättare sagt döljer en plats och vilken sorts kunskap rymmer egentligen en rörelse, en rytm eller en takt? Det funderar jag på när jag läser de samiska ort- och älvmamnen Bårsije och Vidtja – som betyder brusande älv där vattnet forsar fram snabbt respektive den som slingrar sig, den vinglande – intill de nuvarande och officiella norska Børsa och Vigda. Namnen står på Sissel M Berghs målade karta ”Tråante voenen” (Tillhörande Trondeheimsfjorden) över älvarna som rinner ut i Trondheimsfjorden.

Likaså när jag ser hennes 20 minuter långa animerade film ”Bissie baektie (bak kulisser)” som genom bland annat arkivmaterial och insamlade berättelser visar hur historieskrivningen kring den norska nationalstaten effektivt döljer den samiska närvaron i Trondheim.

Elme Ämting: "Sjeltie 1725" i utställningen "Aerpiemaahtoe". Foto: Jean-Baptiste Béranger

Själva titeln på utställningen, "Aerpiemaahtoe", är sydsamiska och kan enligt programbladet översättas till traditionell kunskap eller arvkunskap. Den görs tillsammans med det samiska kulturcentret Gaaltije i Östersund och i samarbete med Bildmuseet i Umeå. Dessutom ingår utställningen i det fleråriga samarbetet Art & Truthtelling som är tänkt att ge konstnärliga perspektiv på Sanningskommissionen för det samiska folket som efter fem års arbete snart, den 30 september i Östersund, kommer att lämna sin slutrapport och berättelsebok, "Jag frågar marken tyst om lov".

"Sjeltie 1725". Foto: Jean-Baptiste Béranger

Att någon sedan skulle vilja kritisera utställningen för att vara identitetspolitisk är lätt att föreställa sig. Men då skulle hen behöva bortse från hur starkt en konstnär som Elme Ämting i "Sjeltie 1725" visualiserar en historisk händelse i sin rekonstruktion av de tjugosex samiska trummor som beslagtogs av kyrkan och svenska staten 1725 i Åsele. Att var och en av trummorna har motiv bestående av urklipp,

texter och andra vittnesmål kring synen på samiska trummor och trosföreställningar, hämtade ur såväl historiska arkiv som nutida samlingar, gör installationen än mer komplex.

Julia Rensberg, detalj. Foto:
Jean-Baptiste Béranger

Intryck gör även Julia Rensbergs ställningar och konstruktioner i björk fyllda med detaljer, mönster och motiv från en samisk tradition. De tar plats både genom sin form och i sättet att framhålla såväl det ännu doftande träet som det flätade och torkade flakstarr som hänger i ”Daebpene vaesoam” (Häromkring lever jag). Absolut handlar det om samiska erfarenheter och om Sápmi, men även om hur en viss sorts kunskap förmedlas mellan människor och genom tid och rum.

Traderandet, inkännandet och inlyssnandet av varandra är också central i koreografen Anna Öbergs och musikern Elize Arvejords verk ”Wonderwaves”, en fortsättning på dansverket ”Landscapes” som hade premiär våren 2025. Dansarna Jon Bugge Mariussen och Viktor Fröjd som möttes då är även med nu när verket bokstavligen blir det pulserande hjärtat i utställningen ”The owl of Minerva” – även när de inte är på plats.

"Wonderwaves" med dansarna Jon Bugge Mariussen och Viktor Fröjd i utställningen "The owl of Minerva". Foto: Jean-Baptiste Béranger

Dansbanan från "Landscapes" är nu delvis uppbruten och har blivit till en kuddförsedd sittplats för besökare där tre högtalarelement hänger lågt över trägolvet. Slår man sig ned kommer man onekligen att känna hur hela dansgolvet vibrerar i samklang med Arvefjords suggestiva ljudlandskap där spelmannen Olof Misgelds fiol utgör en viktig del.

Vid ett flertal tillfällen under utställningsperioden kommer de båda dansarna att tillsammans med Elize Arvefjord fylla hela rummet runt dansbanan med sina kroppar och sin musik. Dessutom räcker Nugs cirkulära och rytmiska graffitimålning på två av väggarna i konsthallen långt om man letar efter spår av en kropp i rörelse.

Missa heller inte Hassan Khans rekonstruktion i filmen "Jewel" från 2010 av hur två män dansar mot varandra på en gata. Eller Stina Fors svindlande äventyr tillsammans med två buktalande dockor, där det snabbt blir svårt att förstå vems röst man egentligen hör.